

Гуцульський факір

Мирослав Капій

- Що й не кажіть, а таки в наших горах, куди не ступиш, де не повернешся, повно усюди якогось таємничого, боговійного чару, загадок нерозгаданих, тайн недовідомих. В кожному зворі, в джуркоті кожному, за кожною смеречиною скривається щось невловиме, нез'ясоване, що осотує душу й таємною мовою говорить до неї, мовою тих віків давних, забутих, що пройшли понад цими горами. І природа і люди тут дивні! От гляньте тільки в чорні очі першого стрічного гуцула чи гуцулки, а розкриється перед вами безвість минулого, таємнича, чарівна, заворожена в цих очах карих, щирих та одвертих. Так, так, тіни забутих предків, як казав колись Коцюбинський, - додав Бакович, похитуючи головою, й сів край столу проти відчиненого вікна.

- Зокрема цікаво поглянути в оченята тих гуцулочок, що то одинцем на ягоди ходять! Правда, пане Ромку? - кинула, підсміхаючись зловтішно, Ліда.

- Ну, так, хоч, очевидно, не зашкодить втопити свій зір і в очах цих легінчиків, що то провідниками наймаються в самітних літничок* по дебрах, аж ген у Монастирське, возять, - відповів Бакович, зиркаючи на Лиду, що трохи збентежено слухала його відповідь.

Ціле товариство, що саме вернулося з проходу й розгостилося на просторій веранді пансіону "Орлина скеля", бухнуло щирим сміхом.

- Ви, пані Лідочко, нічого не вдієте з Ромком, - сказав Морлян, молодий сухорлявий студент, - він на все знайде скору відповідь. Не дарма він поміж нами філософ і з Бергзоном під пахвою понад Рибницею ходить тоді, коли другі, викупавшись, безжурно на піску вигріваються. А ви, Талю, що на те? - звернувся Морлян до стрункої білявки, що заадумливо вдивлялася в синіючі обриси гір, поринаючи повільно у вечірньому сутінку.

- О, справді тут на кожному кроці багато таємничого, - озвалася Таля. - І серед природи й серед людей. От хоч би те, скільки тут всяких планетників, ворожіль та ворожбитів, що й будучину ворожити знають, і замовляти людині й маржині, і хмару, яка градовою тучею царинкам грозить, завертати вміють на дебри і звори, і грім заворожать і з медведем говорити уміють! А що вони знають, що кому писане, то таки правда. Чували про старого Ілаша, що і живе у лісі над поповою деброю біля Довгополя?

- Цього сивого бадіка, що минулого року, як ми робили прогульку у Криворівню й вступили до нього, виворожив Зіночці легінчика годного й любого?.. - відозвався з кутка молодий суддя Івасюк.

- Так, цього старого діда, що, мов медвідь, самотою живе над поповою деброю у лісі! Про нього розказують! - відповіла Таля.

- Ну, й ворожбит з нього! - засміявся голосно Морлян. - І ворожби його сповняються до слова! Нема що казати!

- А що, може, ні? - кликнула пані Ліда. - Прецінь Зіночка цих м'ясниць вийшла заміж!

- За легінчика годного й любого, - підхопив, сміючись, Івасюк. - Тільки ви, мабуть, не бачили цього легінчика, панство? Я знаю його добре, це ж мій земляк з Поділля. Ну, й легінчик!.. Півтора сотнара живої ваги, на тоненьких, коротких ніжках, круглий лоб з великою лисиною й маленькими - вибачайте за слово - свинячими очима, на широкому карку, який буває в згінника*. От вам і легінчик. А до того ще в його правому коліні ревматизм, чи яка мара. Бо тільки наш легінчик ступить крок-два, то так і сичить з болю крізь зуби й мимрить своє звичайне "начхат' вам тричі"! Кому - не знати! Ну, та зате в нього й титул радника є, і вигляди на емеритуру не погані. Так, так, нічого собі легінчик!

- Ет, які ж бо ви, - пробувала боронитися Таля. - Не в лисині річ, чи в емеритурі. А таки ворожба сповнилася! От що! А ви, мабуть, заздрі, що не вам Зіночка дісталася, тому таке верзете!

- Так, так, - почав знову Бакович, - багато тайн скривають наші гори! Багато дечого незрозумілого стрічається на кожному кроці, що даремно силкуєтеся пояснити собі й знайти йому якусь логічну розв'язку. От хоч би таке! Знаєте стару Гафію, що недалеко від вашого пансіону живе? Ту старуху з невеличкої хатини під лісом, що мов живцем скопійована з Гріммової казки "Гензель і Гретель"! Нічого в неї нема, тільки ця хатина й вузенька нивка на чотири кроки широка, а двадцять довга. От так з копа кукурудзів родиться на ній і два гарбузи й більше нічого. Ви нераз її стрічали, як у лісі збирала хмиз. Кажуть, вона вміє маржину лікувати й градові тучі відвертає. Тямите, панство, цю градову бурю, що пройшла минулого четверга над цілою долиною Рибниці й потовкла все, що було на Косівських полях аж ген поза Москалівку? А в Гафії її кукурудзи, як свічечки, струнко стоять, щодо одної! Сам бачив! Хоч би вам одна грудочка граду торкнулася її нивки - так ні! Ну, і як поясните ви це? - звернувся Бакович до цілого товариства, що цікаво слухало його оповідання.

Була вечірня година, і сонце ховалося вже за обрисами гір.

Всі мешканці пансіону, що проводили тут літо, сходилися вечорами на товариську гутірку на просторій веранді й нераз довго в ніч велася палка розмова під шум Великого Гука, що долітав аж сюди.

А починав її, звичайно, як і сьогодні, Бакович, що оце даремно ждав якої відповіді на кинене ним питання.

- Припадок, скажете, нехай - може, й припадок! - почав він знову. - Бо хто ж сьогодні в ХХ-ому віці бавивбися в такі забобони й брав під увагу те, що там темні гуцули кажуть про якусь старуху Гафію. Правда? А однак нераз у тих забобонах скриваються зеренця тієї одвічної правди, яку наші грамотії та книжники розгубили в довгому поході віків і яку так важко нащадкам знову позбирати!

- Ну, так, - підхопив Івасюк, - та все ж таки до таких явищ треба підходити з великим критицизмом, хоч які вони нераз цікаві й загадкові. Не перечу, багато тайн довкола нас і в нас самих. Та я особисто не вірю в чудеса! Якщо ота ваша Гафія була би

дійсно така чудотворяща і вміла проганяти гради й тучі, то наш "Сільський Господар" давно відкупив би у неї ту тайну і наші агрономи мали би з чим дійсно реальним і хосенним показатися на село, якому соя та пересаджування пшениці вже переїлося!.. І то дешево, думаю, сторгувались би зі старою Гафією! От пачка бакуну, трохи кукурудзів і пляшечка монопольки!.. Більше, думаю, і не заправила би за цю свою штуку! Ще й на додачу зрадила би тайну, чим підкурювати квочку, щоб чубатенькі когутики родилися!.. – додав, сміючись, Івасюк.

– Вам усе жарти на язиці, — сказав спроквола Бакович. – А проте факт остає фактом і нічого не вдієш! Ну, й отой Ілаш, що про нього згадувала Таля. Всі тямимо його. Глянеш – от собі дідуган, з люлькою в зубах, бадік у витертому киптарі, інтересний тип, сказав би, певно, не один з наших фотографів, якщо так Ілаш станув би перед його камерою! Та коли довше спинитися на цих зморшках його засмаленого вітром лиця й глянути в його глибокі, незбагнуті карі очі, тоді ціла стать його набирає иньшого вигляду й перед вами виринає не старий гуцул у драних ходаках і киптарі, а якийсь древній маг, якого зір, здається, ось-ось перед хвилиною блукав ще у безвістях світів, вичитуючи там долю, яка писана тим, що тут по землі свій шлях верстають... Принайменше на мене ціла стать його робила якесь несамовите вражіння і я, признаюся одверто, не дуже радо відважився би стрінутися з ним самотою під ніч біля його дебри!..

– А я таки відважився, – відозвався з кутка бувший сотник Дашинич, що досі мовчки прислухувався цілій розмові.

Був це товариш Баковича ще з часів визвольної війни. Оба вони і Збруч переходили, і цілу трагедію зазбручанську перебули, і за тухольськими дротами в сусідів гостювали.

Тепер стрінулися тут в косівських горах на літньому відпочинку в пансіоні "Орлина скеля". Повільний, сумовитої вдачі Дашинич рідко коли брав участь в цих вечірніх гутірках, прислухаючись радше загальній розмові, і тільки час до часу кидав яке слово. Так і тепер. Все ж видно, що розмова зацікавила його, бо було пізнати, що хоче і від себе докинути дещо до інтересної теми.

– Таки відважився, – повторив Дашинич, – і то не тільки під ніч, а добре серед ночі самотою відвідати старого Ілаша в його дебри. Якщо вас це цікавить, так прошу, слухайте – розкажу вам про мою гостину в Ілаша!

– Просимо, просимо! – озвалися голоси присутніх.

– Було це минулого літа, – почав Дашинич, – десь під кінець червня, як, мандруючи горами, спинився я в Криворівні. Може, тиждень провів я там, гостюючи в старого Юзенчука, що то його хата стоїть край гостинця, який веде у Довгополе. Купався я в Черемоші, вигрівався до сонця й любувався красою наших гір. В Юзенчукової невістки захворіла дитина.

На мою думку, був це дифтерит у своєму найгострішому виді. Рада в раду, сів старий Юзенчук на коника, дитину – перед себе в бесаги, й повіз до Ілаша. Казали про нього, що замовляти вміє від усякої хвороби й пакости, град проганяє, над громами має владу! Казали, що зимою, як сніги впадуть на гори й заметуть усі плаї і полонини, а медведі

засинають у своїх гаврах, Ілаш пропадає на тиждень-два зі своєї хатини. А ходила поговірка, що йде він тоді горі Черемошем до Штефанюкової дебри, де Довбушеві комори. Тільки він один знає плай туди, тільки його закляття відчиняє до них вхід. Що робить там, чого туди заходить, ніхто не відав. Так воно від давніх літ вже, і ґазди привикли до цього, що від першої неділи Пилипівки не видко диму з Ілашевої хатини. Який тиждень-два!

Аж як знову між смерічками попової дебри вкажеться синій димик і, круто звиваючись, розсипається по горах, йде звістка селом: "Ілаш вернувся!"

І знову йдуть до нього хто з маржинкою, хто зі своїм болем. І кожному раду знаходить! Такий це той Ілаш!

Вернувся на другий день Юзенчук з дитиною радий та втішений.

"Пошептав шос, пошептав, дав води якоїс напитиси і аво! - "Йди, старий, - каже, - 'дхаті - діждешся годного легінчика з цього бахурьї!.."

Таке розказував мені старий Юзенчук про свою консультацію в Ілаша. І чи повірите, другої днини вчорашній кандидат на янголика вганяв уже по царинці, а за обідом силоміць видряпався на дідові коліна й шниряв у його дзьобенці.

І ще багато дечого чув я про цього Ілаша. Мене зацікавила ота історія й, хоч у душі відкидав я віру в його надприродну силу й міць, все ж таки кортіло пізнати цю дивну людину, що втішалася такою славою серед гуцулії. І думалось мені: можуть тисячі високоосвічених людей, серед яких стрічається багато авторитетних вчених та чільних представників західно-європейського громадянства, вірити непохитно в животворящу силу чарівника з Ґальспаху Цайляйса та його чудодійну машинку, чому ж не дати би цього права "темним гуцулам" супроти їхнього чарівника Ілаша з попової дебри?.. Чи не є воно так, що і там, і тут це все діється на основі тих самих законів, яким повинується людина, та тієї незіпсованої ще сили, яку звичайно сугестією називають? А може, таки й хто скаже, що це все діється на основі одного загальнолюдського закону, спільного всім часам і народам - закону глупоти?.. Може!..

А врешті хто його знає! Таки перемогла мене цікавість, і я вибрався одного пополудня в гостину до Ілаша. Казали, що він нерадо бачить в себе "холерників"*. Та це не відстрашувало мене. Добрий жмуток бакуну і пукаста пляшка вишнівки, здавалося, будуть тим ключем, що відчинить мені Ілашеві хори.

Дорога була далека і, як я підходив до попової дебри, ніч вкривала вже верховину.

Така ясна, літня ніч з міріадами зірок на небі та срібним сяйвом місяця, що розсипалося по верхах, огортаючи кошмарні силуети смерічок та ялиць, похилених над деброю.

Добре втоптана стежка завела до невеличкої Ілашевої хатини, що, притулена до узбічча дебри, сутеніла проти мене.

На низенькій лавочці, що була призьбою й ґанком рівночасно, сиділа якась скулена постать з люлькою в зубах, що можна було пізнати по слабкому вогникові, який то жеврівся, то пригасав у ній. Це був Ілаш.

"Добрий вечір", - відозвався я, підходячи ближче, й спинився на кілька кроків

проти нього.

У відповідь почулося щось, чи то привітання, чи то вияв невдоволення, що змішалось з брехотом собаки, яка висунулася з-під лавочки й навіжено кинулась мені настрічу.

"Підеш!.." – роздався вже голосніше доволі різкий голос, і постать підвелася з лавочки, повертаючись лицем до мене. Хоч ціла вона була в тіні й я не міг бачити виразу її очей, так в ту ж мить відчув я на собі, що мене пронизує гострий, палючий погляд цих невидимих мені очей, що скривалися в тіні. Якесь несамовите, нез'ясоване почуття огорнуло мене в ту мить, чи то жаху, чи цікавості, і я стояв, немов прикований до місця, не в змозі ступити й кроку.

Читав я десь, що індійські факіри одним поглядом обезсилюють у джунглях тигра та їдовиті кобри. Не знаю чому, а саме в ту мить нагадалося це мені і я прирівнював себе до того тигра, хоч силкувався й собі піднести очі й вдивитися у постать, що маячила у тіні.

"Холерник!.." – понеслося півголосом від постаті, що повернулася набік, щоби вкінці прогнати собаку, яка все ще визвірювалася на мене. – А підеш, Босий!.. Це не "панич", йди маржинку сокотити!" – сказав до собаки Ілаш і, виходячи з тіні, повернувся до мене.

"Добрий вечір, Ілашу! – повторив я привітання, підступаючи далі. – Ледве потрапив до вас. Не гнівайтесь, що поночі вас турбую, та хотів вас відвідати й оце забрів аж сюди!"

"Нічого, паночку, нічого! Всякий народ до Ілаша заходив... Ілашеві хороми і серед ночі розкриті для потрібущої душі! Ає! Ходім-но ближче!"

Переді мною стояв кремезний гуцул, сивий, з поморщеним лицем, що в блідавому світлі місяця набирало якоїсь металічної, бронзової краски. Із розстібнутої пазухи визирали космики сивого волосся та ремінці від капшука з тютюном. Пронизуючий, бистрий зір слався від його очей, а дивна усмішка якоїсь притаєної іронії, вкрашала уста, з яких стирчала коротка люльочка.

Я мовчки вдивлявся в нього, стараючись огорнути моїм зором цілу його постать і зафіксувати, – як це кажуть – усі її подробиці.

"Сідайте, паночку! – вказав Ілаш на лавочку, вмощуючись знову на своє місце, – й кажіть, з чим Бог привів! Ци біль який, ци туск вас аж гезди до старого Ілаша пригнав?"

"Хотів пізнати вас, Ілашу, й поговорити з вами, – почав я, виймаючи бакун і вишнівку. – Чував про вас, що лікувати вмієте, що знаєте кожному його долю виложити і маржинці вмієте поміч дати. От і хотів вас дещо розпитати".

"О, знають Ілаша усі гори, знають! – почав старий якимсь самопевним голосом. – Та воно воля Божа! Шо мете робити, як прийде ід вам, скривиси й ме бламати: ратуйте, нанашку! Воля Божа, паночку!"

"А ось це саме цікавить мене, Ілашу, як це ви той "рятунок" чините! Не бійтеся, не осяду тут в горах й не буду вам забирати "практики"!.. Ось тільки так, з цікавості

пізнати, як це ви помагаєте людям й маржинці. Нічого більш".

Старий замовк. Якось дивно глянув на мене й ні словом не відповів на мої запитання. А коли по хвилині відозвався, то знову почув я про волю Божу – та й тільки.

Немов нарком обминав усе те, що мене цікавило й привело до нього. Важив свої слова, добирав їх, немов любувався ними.

...Так, так! Помагає людям і маржинці помагає у всякій біді і потребі. Бо треба помагати, стільки ж бо біди і нужди і горя тут, у горах!.. Пани, що літом волочаться по ґрунях, не знають цього, не бачать цієї нужди, що присіла цілу верховину. А колись було инакше! Колись легше жилося у горах. Але це давно, давно було... Багато людей шукає в нього поради. Навіть пани з Косова заходять і кажуть собі ворожити. Ніби говорити про те, що буде. О! Він знає, подивиться тільки на людину і все знає!.. Те, що було вже і те, що буде!..

Говорив, а його голос ставав таким дзвінким і мельодійним, так не йшов у парі з його старечою статтю, що я мимохіть з деяким збентеженням слухав його мови.

...І бачив багато! Ах! Багато дечого такого, чого нічیه око не бачило ще й не бачитиме ніколи! Так! Так!.. Те, що буде колись, і те, що колись було, давно вже. Так! Так! Це Бог йому дав таку силу, таку міць в його очі заклав!..

Можливо, що я всміхнувся недовірливо, а може, кинув яку заувагу, бо нараз в очах старого з'явився якийсь дивний блиск й він відозвався доволі різко:

"Не вірите, паночку? Були й такі, були! Тай на них таке прийшло, що повірили! Хочете, старий Ілаш вам шос такого покаже, що ймете віру старому! Ає, паночку!.."

Я старався заспокоїти його і впевняв, що в мене й думки не має сумніватися в його словах.

"Ви, паночку, й не кажіть! А пани не 'мут віри старому Ілашеви! А як приходьї, то тільки щоб насміятися зі старого. Ає! Знаю це, знаю! Бувавсми всюди – і в Кутах, і в Коломиї, і в Косові! Знаю панів добре! Душї в них нема, ни панцкої, ни люцкої. Й ви не вірите старому! Та щоб не марикували, що даремно сфатигувалися аж ґезди, старий Ілаш вам шос таке вівороже, що довго кемуватимете, що старий Ілаш не бреше! Ходіть-ко, паночку, це недалечько!"

Старий підвівся з місця.

"Підемо, паночку", – сказав повертаючи на стежину, що вела край дебри угору.

Мені стало ніяково. Не те бентежило мене, що прийдеться мені йти самому серед ночі з незнаною людиною, кудись в чужі мені гори! Ні! Страху в мене не було! Ти ж тямиш, Ромку, – звернувся Дашинич до Баковича, – як ми під Тульчином, вистрілявши останні набої, пішли майже голіруч до атак на московські гармати? Мене так легко страхом не візьмеш! А все ж таки в той мент, як зробив я перший крок за Ілашем, огорнуло мене якесь дивне, незрозуміле мені почування, якась дрож стрясла цілим мною.

"Йдете, паночку?" – спитав Ілаш, обертаючись, а його очі спинилися на мені. І здавалося мені, що читаю в них якийсь скриваний глум чи насмішку над моєю нерішучістю, що пробивалася, може, в моїй нервозній ході та прискореному віддиху.

"Йду, Ілашу, чому ж не йти! А далеко вестимете мене?"

"Недалечко, паночку, недалечко! От гезди, за цими смерічками і вже! А варто йти, паночку, варто!.."

І знов, щось немов притаєна іронія задрижала в цих його словах, що силкувались приязними бути й ласкавими.

Я не відзивався більше та йшов мовчки, кілька кроків у віддалі за Ілашем, поринувши у думки та вдивляючись в ледве слідну стежину, що снувалася переді мною. Хвилинами був лютий на себе, що попав у таку пригоду, то знов брала верх цікавість, що з цього вийде!..

Як довго ми йшли й куди провадив мене мін дивний поводитор – не знаю. Ми спинилися край смерічок, що росли купкою праворуч плаю. За ними видніла, озарена блідим місяшним сяйвом, поляна, а ген за нею бовваніла темінь густого карпатського бору.

Ясна ніч вкривала гори, зоряна, літня ніч. Було тихо.

"От гезди, паночку, гезди, – сказав Ілаш, вказуючи мені прогалину між двома смерічками, звідки можна було обняти зором цілу поляну. – Тут си подивите на таке чудо й диво, йкого не бачили ще ніколи! А дивітси добре, щоб си добре закемили й не казали, що вас старий Ілаш оциганив! Не бійтиси, паночку, ничього! Ви й не повірите в те, що мете бачити!.."

І різкий глумливий сміх задзвенів із останніми Ілашевими словами, розсипуючись якимсь дивним гомоном довкола.

Здавалось, щось несамовите дрижало в тому сміхови й пронизувало цілого мене. А може, це лише в моїй уяві визвався цей сміх, – бо коли я повернувся в сторону Ілаша й глянув у його лице, – так здавалося воно мені таким добрячим, приязним, ласкавим...

"Не бійтеси, паночку!.." – ще раз озвався Ілаш.

Я повернувся й глянув крізь прогалину на поляну.

Та тут щось неймовірного розгорнулося поперед моїми очима. Поляна, яку я перед хвилиною оглядав і бачив оповиту серпанком блідавого місяшного світла, стала, мовби не та. Недалечко від тих смерічок, за якими я присівся на вистаючому камені, горіла ватра, а біля неї й оподалік поралися якісь люди.

Напружуючи зір, побачив я недалеко ватри розтягненого на землі оленя, з якого якісь люди здіймали шкіру. Готувалися, мабуть, спекти його в огнищу ватри. Дещо далі, саме навпрост мене, лежала розвалена ялиця, а біля неї знаходилася громадка людей в дивних строях. Спершися об ялицю, сиділа молода жінка незвичайної краси, ясноволоса в короткому жупані, накиненому на раменах, підперезана блискучим пояском, з якого звисав малий ловецький кинджал та щось, що я в першій хвилині не вмів би назвати. Була це рогатина, яку наші предки вживали на ловах та в бою. А біля неї стояв, опершися о коротке ратище, стрункий мужчина з невеличкою, русавою борідкою на усміхненому лиці, одягнений в блакитний жупан та в смушевому ковпаку на голові. Говорив щось, звертаючись до тієї красуні, то знову до гуртка, що стояв біля них. Виглядав цей гурток на ловців, одягнених у давню ношу, яку колись у нас носили.

Оподалік розсідлані коні скубли траву.

Я вдивлявся хвилину напруженим зором проти себе й на мент закрив очі. Сон, чи що!.. – думалось мені. Так ні! Відкривши очі, знову побачив я палахкотячу ватру, розвалену ялицю серед поляни й ловців біля неї. А там далі, ліворуч від ялиці, горіла друга ватра.

Аж роїлося там від гуцульських киптарів, закосичених дівочих голівок, старих бадіків і розсміяних молодичь. Десь збоку грали гуцульські музики, а легіні виводили аркана довкола ватри. То знову, як музика вривала й танок спинився, а мельодія аркана, тремтючи, розливалася по поляні, з гуртка гуцулів біля ватри зривалася громадка дівчат і, побравшись за руки, хороводовим танком плесаючи, підходила до ловців біля ялиці. З їх розсміяних уст неслася пісня, якої рефрен долітав аж до мене:

"Ой, Романе, Романочку, Романе..."

Я, мов прикований до каменя, на якому сидів, вдивлявся в ту картину.

І нараз якась думка, шалена, непогамована думка впала в мій мозок. Так це ж князь Роман Великий із Галича зі своїми боярами на ловах!.. А ця ясноволоса красуня – це ж ота чужоземна княгиня з-над далекого Рейну, його дружина... Це ж той незабутній князь, пан тієї землі, якого народ так дуже любив, серед своєї гуцулії!.. Так, це він!

Його стать ціла виринала переді мною, яку бачив колись на картинах у наших музеях, яка воскресала в моїй уяві, коли прочитував полинялі листки нашого літопису!

Так, це він!

Цей князь хоробрий, що думкою своєю у віки грядущі залітав і мечем своїм виковував долю своєму народові. Це той князь, що широку землю нашу, враждою домашньою розбиту, скував і згорнув в одно, що послуху вчив своїй владі, що перший народові своєму кинув великий заповіт: сильними будьте, бо із заходу гряде загибель наша!..

Це князь той, якому галицьке плем'я завдячує те, що ще досі сидить на прадідній землі й не вгнулося перед наїзником, хоч той вогнем і мечем віки цілі йде невпинним походом проти нього.

Я вдивлявся у поляну, а в моїм мозку зривалися думки, одна шаленіша за другу.

Сон це – примара, кошмар незбагнений!..

Та мої очі бачили, як хоровід дівчат наблизився до ялиці, ритмічним танком обкрутився довкола князя й княгині, як ясноволоса красуня піднялася з місця і розсміяна заплескала в долоні, а до мене долітав тріскіт ватри й уривані слова дівочої пісні:

"Ой, Романе, Романочку..."

І знову на мент, недовіряючи собі, закрив я очі, в тій хвилині роздався довкола мене знайомий мені сміх, а серед нього вчувалися слова: "Не бійтеси, паночку!.."

Що далі було, не знаю. Як я розкрив свої очі, сонце стояло вже високо понад горами. Я лежав на краю скелі, що звисала високо над Черемошем, ген далеко в горах, з другого кінця Довгополя! Над самим краєчком скелі так, що сам дивувався, як я не

злетів у розгорнену під мною пропасть. Десь по другому боці Черемошу на зарінках грав пастушок на флюярі, а її звуки долітали аж до мене. Яким чудом я там опинився – не знаю.

Доходило до вечора, заки я, розпитуючи дорогу в стрічних гуцулів, добрів до Криворівні. Перебув я там ще день, нікому не розказуючи про свою прогульку, та й ніхто не допитувався мене про неї, а відтак розпрощався з моїми ґаздами й покинув гори.

Ось таке моє знайомство з Ілашем, моє панство! Вірте або й ні, це мені байдуже! Не люблю говорити багато про себе, а що оце розказав про мою пригоду, це тому, що Ромко своїм оповіданням нагадав мені про неї.

Дашанич підвівся зі свого кутка й замовк. Довгу хвилину на веранді царювала мовчанка, тільки Великий Гук шумів, мовби хотів спішити рвучі вири Рибниці.

– Так, так, повно тайн нерозгаданих у наших горах, – докинув Бакович, коли ціле товариство розходилося з веранди.

Примітки:

Літники – панії, що відпочивають на літниську – курорті.

Згінник – дикий кабан.

Холєрник – "так "популярно" називають гуцули літників" (автор).